

Skötselplan för naturreservatet Särkitievat

Denna skötselplan är en bilaga till länsstyrelsens beslut 2021-11-19 om bildande av naturreservatet Särkitievat. Reservatet ingår även i Natura 2000, EU:s nätverk av skyddade områden. Det innehåller naturtyper som är utpekade inom habitatdirektivet och utgör därför ett SCI-område. Bevarandeplanen för Natura 2000-området fastställdes 2017-06-20.

Innehållsförteckning

Skötselplan för naturreservatet Särkitievat	1
Innehållsförteckning	1
1 Allmänt.....	1
2 Prioriterade bevarandevärden.....	1
3 Mål och åtgärder	2
3.1 Skog.....	2
3.2 Våtmarker, sjöar och vattendrag.....	5
3.3 Kulturmiljövärden.....	6
3.4 Information och anläggningar.....	6
4 Tillfartsvägar.....	7
5 Källhänvisning	8
6 Bilagor.....	8

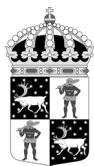
1 Allmänt

Denna skötselplan anger riktlinjerna och målen för skötseln av **naturreservatet Särkitievat**. Vid planering och utförande av skötselåtgärder ska syftet med naturreservatet och reservatsföreskrifterna vara styrande. Skötseln ska även bidra till att bibehålla gynnsam bevarandestatus för ingående naturtyper och arter inom ramen för Natura 2000. Andra aktuella regelverk och riktlinjer ska också beaktas. Bevarandemålen för de ingående naturtyperna styr vilken slags naturvårdande skötsel som planeras.

Centrala delarna av naturreservatet ägs av Naturvårdsverket medan de norra och södra delarna ägs av Sveaskog AB. I västra delen ingår en privat fastighet, Kätkesuando 1:7. I bilaga C visas reservatets ägarförhållanden. Större skötselåtgärder som berör annan markägare än Naturvårdsverket ska alltid föregås av samråd med markägaren. Samråd med berörda samebyar ska hållas om skötselåtgärder som kan påverka deras verksamhet planeras.

2 Prioriterade bevarandevärden

Skälen för bildandet av reservatet samt dess prioriterade bevarandevärden är de urskogsartade tallskogarna samt de i princip orörda barrblandskogarna, båda med höga frilufts- och upplevelsevärden och en rik biologisk mångfald. Skälen är också det

säregna ås- och hedlandskapet som ger området höga geologiska värden samt de naturtyper och arter som är utpekade inom Natura 2000. Skogsavverkning eller annan exploatering skulle innebära att områdets naturvärden förstörs.

3 Mål och åtgärder

3.1 Skog

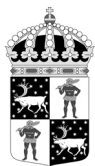
Skogarna i reservatet utgörs till övervägande del av ur- och naturskogsmiljöer i olika successionsstadier efter brand. Brand är en naturlig störning i området och majoriteten av skogen i reservatet har påverkats av historiska bränder. De 2 senaste bränderna har daterats till 1835 och 1859, varav den tidigare tros ha påverkat stora delar av reservatet. I reservatet ingår även vissa mindre områden som är påverkade av modernare skogsbruk. Det är i första hand i dessa områden som naturvårdande skötsel kan bli aktuellt.

Vid eventuellt släckningsarbete vid skogsbrand ska så skonsamma metoder som möjligt användas och befintliga begränsningslinjer så som vägar, vattendrag och rågångar nyttjas i första hand. Fysiska ingrepp som fällning av träd eller anläggande av mineralgator annat än längs reservatsgränsen ska undvikas.

Målsättningen inom alla skyddade områden är att främmande arter (t ex contortatall) inte ska finnas. Idag finns inga uppgifter om att contortatall skulle ha etablerats inom reservatet. Om contortatall eller andra främmande arter upptäcks inom naturreservatet ska detta rapporteras och åtgärdas.

3.1.1 Skogliga värdekärnor

De skogliga värdekärnorna kan delas in i 2 delar. Centralt i reservatet ligger Särkitievat, ett hedlandskap där skogen domineras av gamla tallar med inslag av enstaka glasbjörkar. Här finns sparsamt med död ved, troligtvis på grund av tidigare skogsbränder men också på grund av historiskt uttag av tjärbränsle.

Länsstyrelsen
Norrbotten

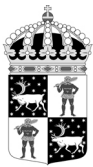
Datum
2021-11-19

Diarienummer
511-4833-2021

Figur 1. Hedlandskap som karaktäriserar Särkietevat. Dödislandskapet domineras av gamla tallar, flertalet med brandljud. Foto: Robert Sandberg/Länsstyrelsen Norrbotten

Norr och söder om Särkietevat ligger bergen Vittaselkä och Muoselkä. På dessa växer främst gles, björkrik barrblandskog av höjdlägestyp och i fältskiktet finns mycket dvärgbjörk. Här är skogsbrukspåverkan låg och skogarna är till stor del orörda eller svagt påverkade av plockhuggning. Trots detta finns det sparsamt med död ved på bergen, troligtvis på grund av tidigare skogsbränder och markens låga produktionsförmågan. Värdekärnorna i hela området är starkt brandpräglade men ingen aktiv naturvårdsbränning planeras inom Särkietevats värdekärnor. Genom att en övervägande del av skogen utgörs av urskogsartad skog med höga naturvärden bedöms en naturvårdsbränning istället ge större naturvårdsnytta inom delar i reservatet med något lägre naturvärden.

Länsstyrelsen
Norrbotten

Datum
2021-11-19

Diarienummer
511-4833-2021

Figur 2. Gles barrblandskog med få spår av mänsklig påverkan karaktäriserar Vittaselkä och Muoselkä.
Foto: Sara Nilsson/ Länsstyrelsen Norrbotten

Hela området runt ås- och hedlandskapet Särkitievat ingår i Natura 2000, se bilaga D och Särkitievats bevarandeplan. Fortsatt fri utveckling med intern dynamik bedöms vara den bästa skötselåtgärden för att bevara naturvärdena i områdets värdekärnor.

Bevarandemål

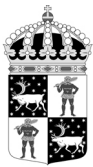
- Arealen värdekärna får inte minska; målet är att arealen värdekärna ska *öka* i takt med att utvecklingsmarker uppnår statusen värdekärna.
- Naturvärden ska bevaras och växt- och djurlivet ska tillåtas utvecklas fritt. Förändringar i naturtillståndet ska endast ske genom naturlig succession och naturliga processer.
- Främmande arter som t ex contortatall ska inte förekomma.
- Förutsättningarna för de enligt art- och habitatdirektivet utpekade arterna ska bibehållas eller om möjligt förbättras.

Skötselåtgärder

- Inga aktiva skötselåtgärder, med undantag för avveckling av främmande arter som upptäcks inom reservatets värdekärnor.

3.1.2 Skogliga utvecklingsmarker/arronderingsmarker

Reservatets utvecklingsmarker utgörs huvudsakligen av områden där påverkansgraden är något högre än i värdekärnorna och det är något längre mellan naturvårdeselementen.

Främst utgörs påverkan av hårdare plockhuggningar samt modernare gallringar som utförts under 1990-talet. Naturvärdena i utvecklingsmarkerna varierar men övervägande delar har en bibehållen naturlig struktur samt en obruten skoglig kontinuitet och i vissa bestånd finns även spridda gamla träd samt död ved. Arronderingsmarkerna består av gamla hyggen med skogar uppkomna efter kalhuggning. Åldrarna på de yngre skogarna i arronderingsmarkerna varierar mellan ca 50 och 70 år. Det är endast i skötselområdet markerat bilaga B som naturvårdande skötselåtgärder föreslås.

Skötselområde

Skötselområdet längs den östra reservatsgränsen är ca 75 ha och består till stora delar av tallskog på sandig mark av lingontyp. Åldrarna varierar mellan 140-150 år där delar påverkats av gallring för ca 25-30 år sedan. Enstaka spridda 220-270 åriga tallar finns. Utred förutsättningarna att naturvårdsbränna hela eller delar av skötselområdet för att öka naturvärdena i området och gynna bevarandestatusen för brandgynnade arter. Skötselområdets utbredning är markerad i bilaga B.

Bevarandemål

- Naturvärdena ska öka och arronderings- och utvecklingsmarkerna ska utvecklas i riktning mot naturskog.
- Främmande arter som t ex contortatall ska inte förekomma.

Skötselåtgärder

- Utred förutsättningarna för naturvårdsbränning i hela eller delar av skötselområdet markerat i bilaga B.

3.2 Våtmarker, sjöar och vattendrag

Flera av våtmarkerna i reservatet har i Länsstyrelsens våtmarksinventering bedömts ha mycket höga naturvärden och flertalet av vattendragen i reservatet ingår i Torne- och Kalixälvsystem och är därmed skyddade enligt Natura 2000.

De våtmarker som bedömts hålla mycket höga naturvärden, Salkonvuoma, Rautalavuoma och våtmarkerna runt bäcken som rinner åt nordväst från sjön Saivojärvi, har inventerats av Länsstyrelsen. Förutom den skogsbilväg som löper längs Salkonvuomas västra kant och sannolikt påverkar våtmarken negativt, så har Länsstyrelsen ingen uppgift någon yttre påverkan som skulle påverka våtmarkernas naturvärden negativt.

Länsstyrelsen har inte utfört någon riktad naturvärdesinventering av reservatets sjöar eller vattendrag. Det går därför inte att utesluta att de kan vara påverkade av någon form av markavvattning, dämning eller annan yttre påverkan som kan ha en negativ effekt på naturvärdena. Om senare inventeringar visar på någon yttre påverkan som skulle kunna åtgärdas genom aktiv skötsel kan nedanstående mål och åtgärder komma att anpassas i enlighet med detta.

Bevarandemål

- Naturlig hydrologi ska bevaras och växt- och djurlivet skall tillåtas utvecklas fritt. Förändringar i naturtillståndet ska i första hand ske genom naturlig succession och naturliga processer.

Skötselåtgärder

- Inga aktiva skötselåtgärder.

3.3 Kulturmiljövärden

I den nordvästra delen av reservatet finns resterna av en tjärdal och lite längre söderut vid en namnlös tjärn finns en gammal tjärdal samt en ruin efter en tjärvaktarkoja, båda markerade i bilaga B. Även katade tallar och stubbar efter hänglavsrika träd som fällts som rast eller nödfoder åt renar har påträffats i området. Enligt obekräftade uppgifter finns det också ett antal gamla fångstgropar mellan sjön Kynisjärvi och Rautalajoki. Det är viktigt att lämningarna bevaras och att särskild hänsyn tas till miljöerna så att dessa inte skadas vid skötselinsatser. Ingen fornminnesinventering har skett i området men det kan dock inte uteslutas att såväl fornlämningar som övriga kulturhistoriska lämningar finns i området. Detta baserat på kunskapen om omgivande topografi och den fornlämningsbild som framkommit inom de närliggande områden där fornminnesinventering utförts. Eventuella skötselåtgärder bör föregås av inventering av personer med kulturmiljökompetens, för att säkerställa att inga, idag okända, forn- eller övriga kulturhistoriska lämningar berörs.

3.4 Information och anläggningar

Särkitievat är ett förhållandevis okänt utflyktsmål. Området nyttjas så vitt länsstyrelsen känner till endast i begränsad omfattning för jakt, utflykter och bärplockning. Reservatet bedöms dock ha viss utvecklingspotential som utflyktsmål för både rörligt friluftsliv och turism då området är naturskönt, lättvandrat och lämpar sig väl för utflykter. Genom att området nu ges naturreservatsstatus kommer områdets höga natur- och friluftslivsvärden bli mer kända, detta kommer dock troligtvis inte innebära någon kraftig förändring vad gäller besöksstryck.

I området saknas markerade stigar, iordningsställda eldstäder och andra anordningar för rörligt friluftsliv. Eftersom stora delar av reservatet består av torr, sedimentmark uppstår markskador till följd av körning med motorfordon mycket lätt. Det bör därför tydligt framgå av skyltning vid den föreslagna informationsplatsen att körning med motorfordon utanför väg markerad i bilaga 1 till beslutet inte är tillåten enligt föreskrifterna för reservatet.

Länsstyrelsen bedömer att det inte behövs några anläggningar för friluftslivet. Utgångspunkten för detta är att reservatet ska nyttjas för rörligt friluftsliv utifrån sina naturgivna förutsättningar.

Det finns en privat stuga vid sjön Kynisjärvi på fastigheten Kätkesuando 1:7, markerad i bilaga B. Det finns även ett spångat färdstråk i norra delen av reservatet, från slutet av

skogsbilvägen på berget Kuusiselkä österut mot sjön Kynisjärvi. Reservatsbildningen innebär inte att länsstyrelsen tar på sig något underhåll av stugan eller färdstråket utan förvaltningen av kommer även fortsättningsvis att ske genom ägarens försorg.

Information om naturreservatet finns på länsstyrelsens hemsida och i appen ”Norrbottens naturkarta”. Den platsbundna informationen bör utgöras av informationsskylt med information om reservatets natur- och kulturvärden samt vilka regler som gäller. Det ska framgå av informationsskylten att området även ingår i Natura 2000.

Befintlig parkeringsplats, privat stuga samt förslag på informationsplats är markerade i Bilaga B.

Skötselmål

- Besökaren ska göras medveten om naturreservatets natur- och kulturmiljövärden och vad man bör tänka på vid besöket.
- Vid naturvårdande skötselåtgärder ska allmänheten på ett lättillgängligt sätt kunna få information om bakgrund, orsak och mål med åtgärden.

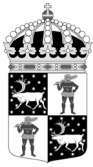
Skötselåtgärder

- En informationsskylt sätts upp i anslutning till reservatet, förslagsvis vid den plats som anges i Bilaga B.
- Vid naturvårdande skötselåtgärder sätts skyltar med information om åtgärden upp i anslutning till aktuellt skötselområde.

4 Tillfartsvägar

Lämpligaste tillfartsvägen till reservatet från allmän väg är österifrån, via Muodoslompolo och sedan vidare norrut på väg 99. Reservatets östra sida nås sedan genom att ta den skogsbilväg som går västerut vid den lilla tjärnen Noijanpolanjärvi (Bilaga A). Vägen är i körbart skick och en vändplan finns där skogsbilvägen korsar reservatsgränsen. Skogsbilvägen fortsätter även in innanför reservatsgränsen men blir efter en bit i något sämre skick.

Ett vägavtal har tecknats med Sveaskog för väg markerad med lila i bilaga A. Avtalet innebär att Staten äger rätt att för naturreservatets behov och dess besökare nyttja vägen. Sveaskog är ej skyldig att hålla vägen i annat skick än vad som behövs för deras verksamhet. Sveaskog garanterar ej vägarnas framkomlighet och svarar ej heller för skador på grund av vägens beskaffenhet. Om skada som orsakats av naturreservatets förekomst uppkommer på väg som omfattas av avtalet ska Staten på egen bekostnad snarast möjligt åtgärda skadan. Denna upplåtelse utgör dock inget hinder för Sveaskog använda vägen för egen verksamhet eller upplåta vägen till annan part. Avtalet gäller till och med 2023-12-31. Avtalet skall av Naturvårdsverket sägas upp senast sex månader före giltighetstiden gått ut. I annat fall förlängs avtalet på ett år i sänder. Skulle vägen behöva nyttjas för transporter som ej är att anses som ordinära för ett naturreservat

Länsstyrelsen
Norrbotten

Datum
2021-11-19

Diarienummer
511-4833-2021

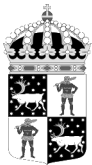
enligt dess föreskrifter och skötselplan, såsom åtgärder vid brand, stormfällningar och tyngre anläggningsåtgärder, ska Staten i varje enskilt fall (om ej akut) inhämta tillstånd från Sveaskog.

5 Källhänvisning

Länsstyrelsen 2001, 2003, 2016, 2018	Data från fältinventering
Länsstyrelsen 2002	Data från våtmarksinventering
Naturvårdsverket 2004	Skyddsvärda statliga skogar, Norra Norrbottens län. Rapport 5345.
Naturvårdsverket 2005	Kategorisering av områden på Sveaskogs innehav i Norrbottens län. Rapport 5498.
Naturvårdsverket 2013	Samråd om områden på Sveaskogs markinnehav i Norrbottens län. Rapport 6577.

6 Bilagor

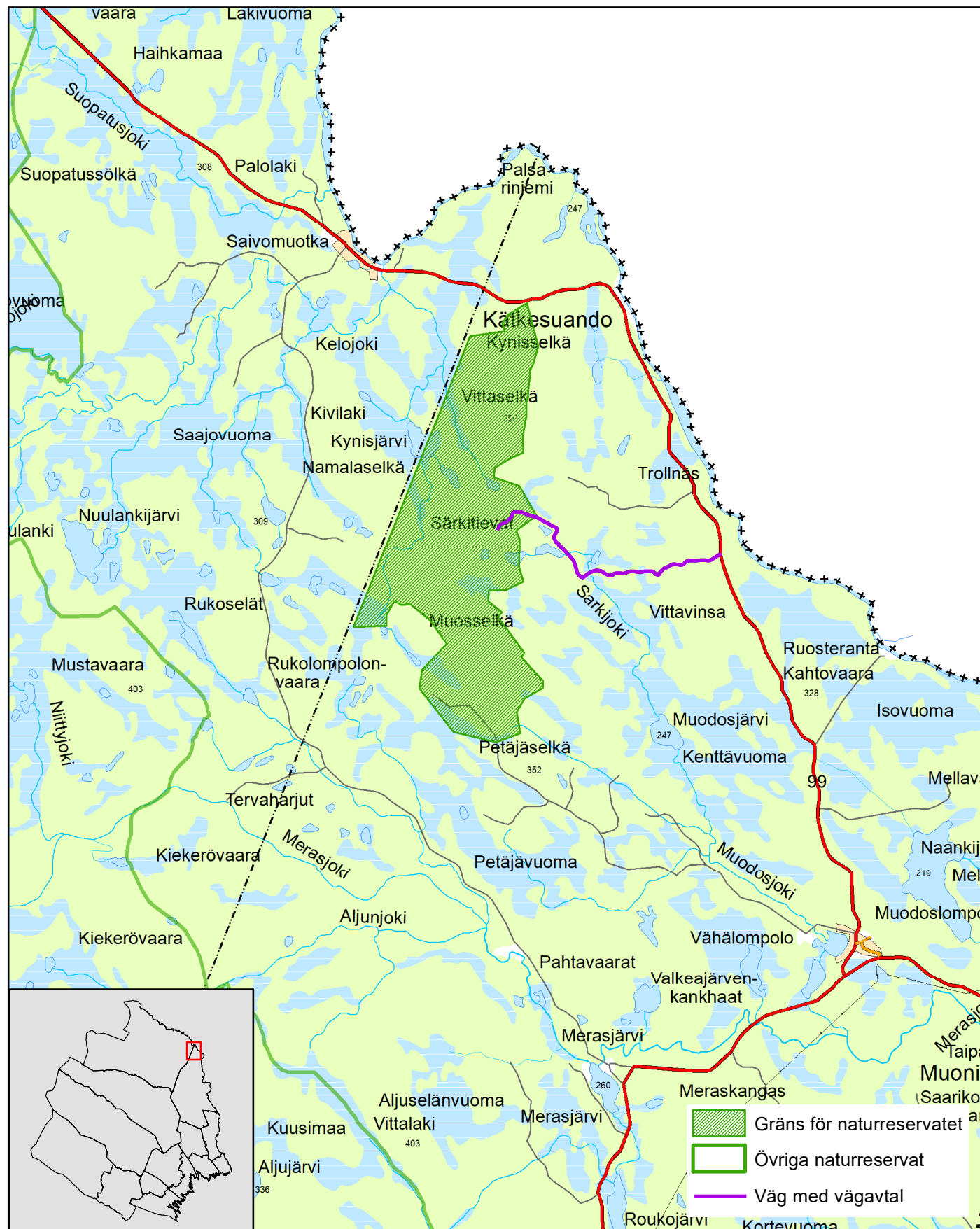
- A. Översiktskarta
- B. Skoglig funktionsklassning, skötsel, information, anläggningar, kulturlämningar
- C. Ägarförhållanden
- D. Natura 2000

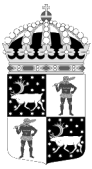

Naturreseptatet Särkitievat

Pajala kommun

Skala 1:150 000

Länsstyrelsen
Norrbotten

Länsstyrelsen
Norrbotten

511-4833-2021

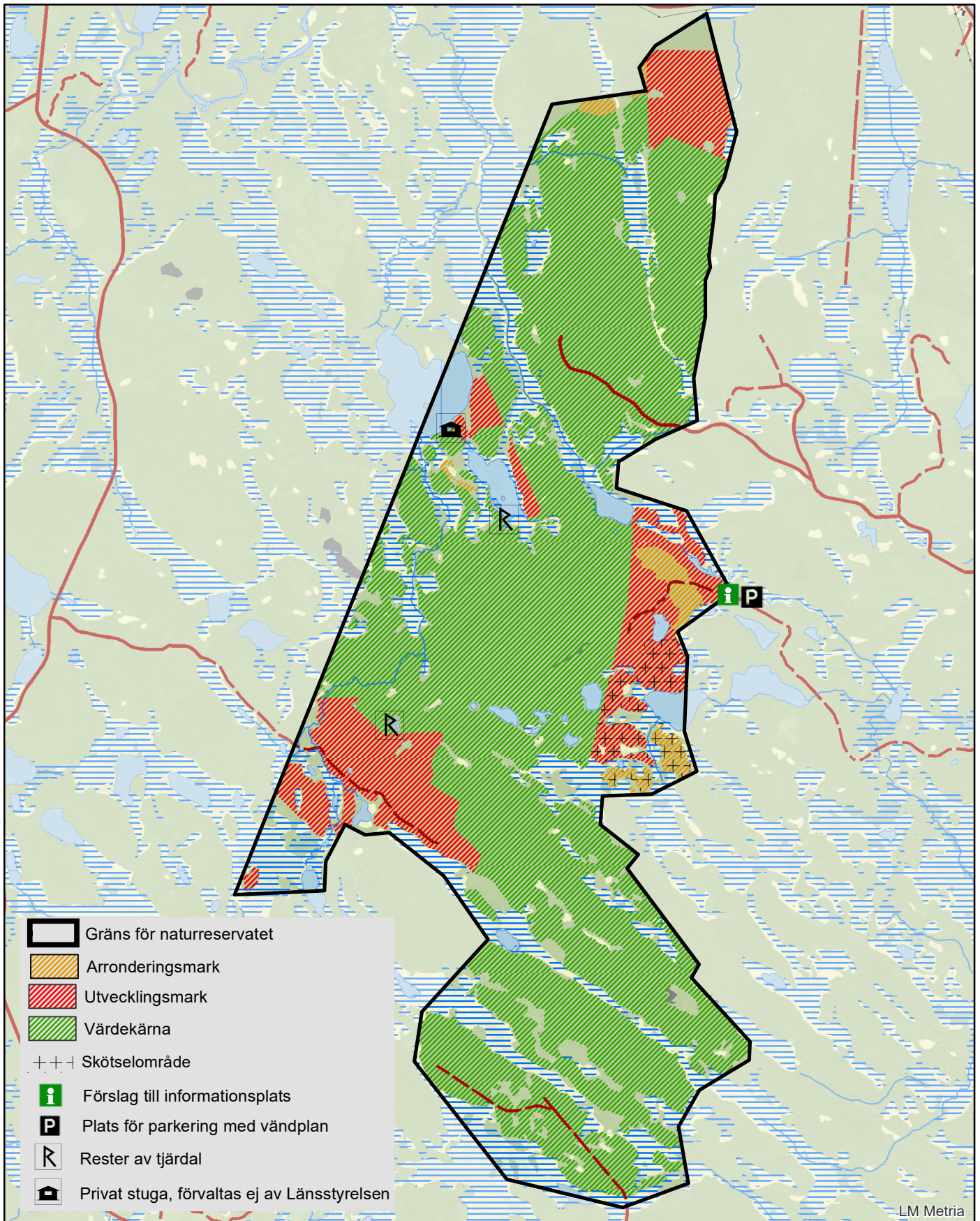
NVR ID 2049920

Bilaga B

Naturreservatet Särkitievat

Skoglig funktionsklassning, skötsel, information, anläggningar, kulturlämningar

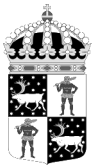
Skala 1:55 000

© Länsstyrelsen Norrbotten och © Lantmäteriet

0 1 2 3 4 5 Km

Länsstyrelsen
Norrbotten

511-4833-2021

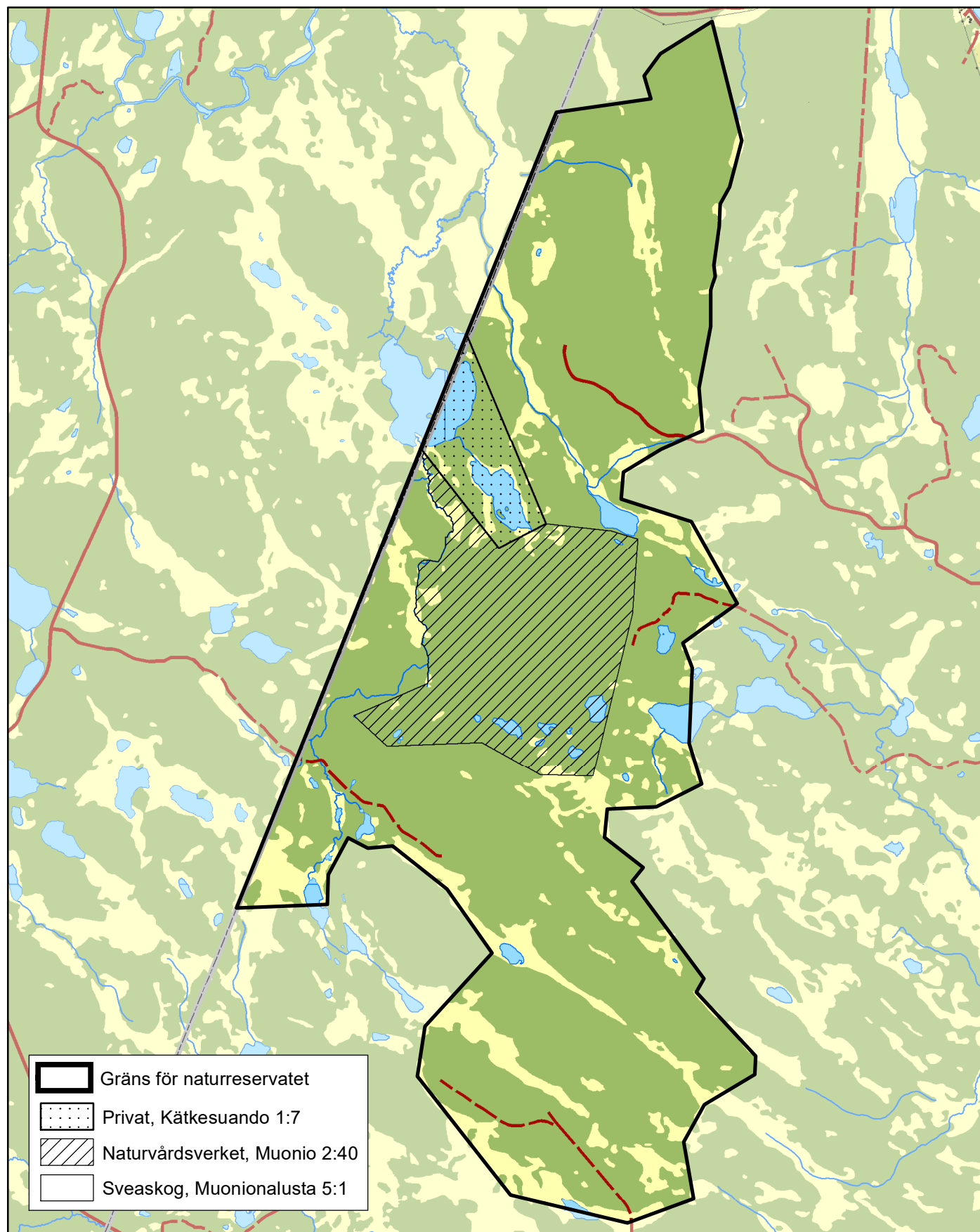
NVR ID 2049920

Bilaga C

Naturreseptatet Särkitievat

Ägarförhållanden

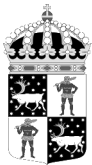
Skala 1:55 000

© Länsstyrelsen Norrbotten och © Lantmäteriet

0 1 2 3 4 5 Km

511-4833-2021

NVR ID 2049920

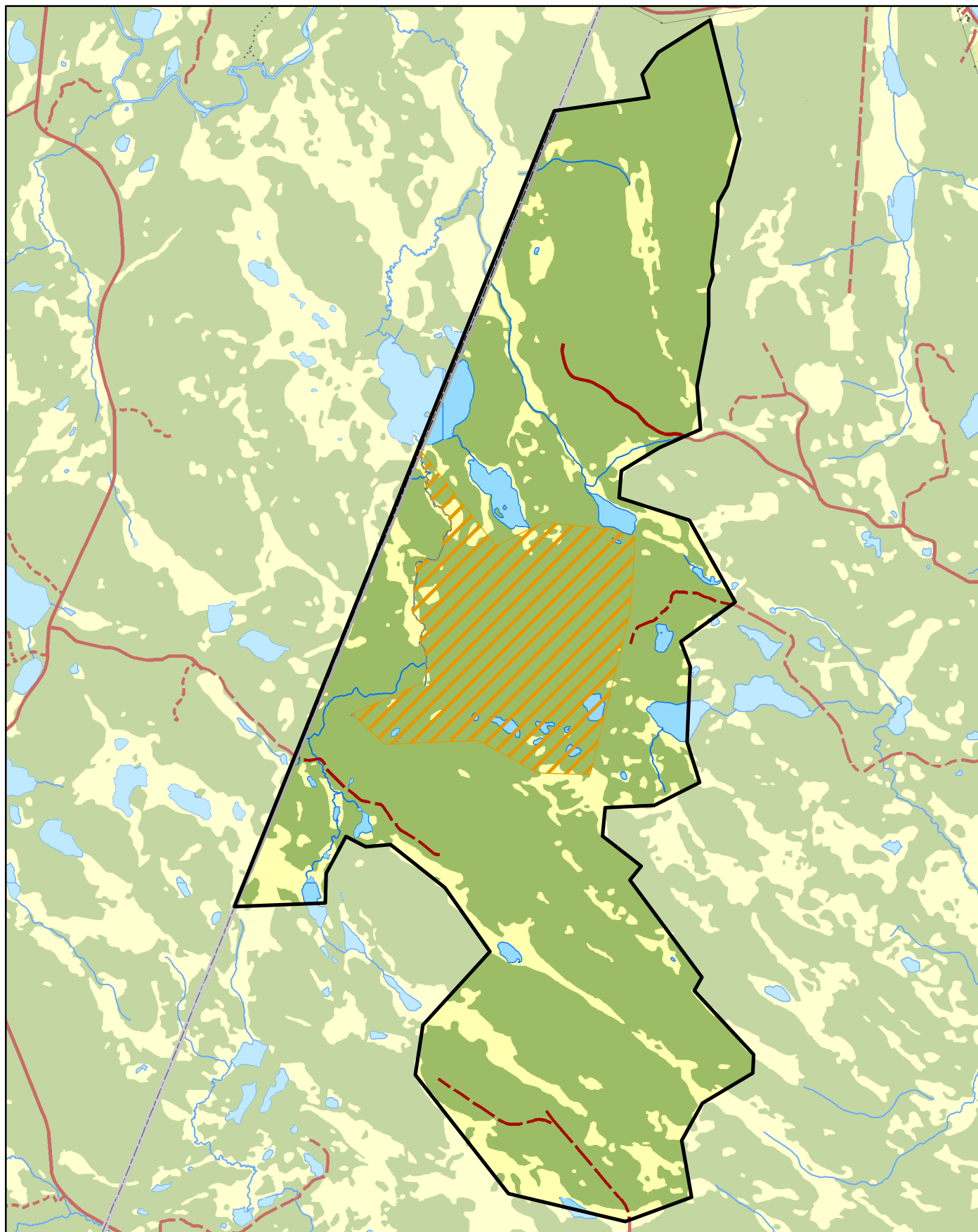
Bilaga D

Naturreseptatet Särkitievat

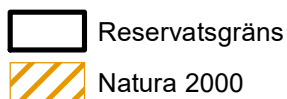
Natura 2000

Skala 1:55 000

Länsstyrelsen
Norrbotten

© Länsstyrelsen Norrbotten och © Lantmäteriet

0 1 2 3 4 5 Km

